

Sygn. akt III U 713/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSO Sławomir Bagiński

Protokolant : sekr. sąd. Anna Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2013 r. w Łomży

sprawy A. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wypłatę odsetek

na skutek odwołania A. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 19 sierpnia 2013 r. Nr (...) -1/15/E

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 713/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 19.08.2013 r., znak: (...) -1/15/E Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wznowił wypłatę emerytury należnej A. G. za okres od 01.10.2011 r. do 31.08.2013 r. Jednocześnie organ rentowy odmawiając wypłaty odsetek od należnej kwoty wskazał, iż zgodnie z art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) jeżeli Zakład w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest zobowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to jednak przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Organ rentowy wskazał, iż nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacaniu świadczenia za okres od 01-10-2011r do 31-08-2013r, a zatem odmówił się prawa do wypłaty odsetek. A. G. wniosła odwołanie od powyższej decyzji w części dotyczącej odmowy wypłaty przez organ rentowy odsetek od kwoty zawieszony emerytury. W uzasadnieniu odwołania wskazała, iż nakazanie przez Sąd Apelacyjny wypłaty należnego jej świadczenia przesądza, iż zostało ono wypłacone w terminie bezpodstawnie, a co za tym idzie, iż należne są jej również odsetki od świadczenia. Powołując się na art. 66 w zw. z art. 51 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazała, iż na tej podstawie uznać można, że Zakład (...) ponosi odpowiedzialność również za postępowanie państwa- w tym przypadku wprowadzenie przez ustawodawcę przepisów, które zostały następnie uznane przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją. Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał na treść zaskarżonych decyzji i częściowo powtórzył motywy wskazane w zaskarżonej decyzji z dnia 19.08.2013 r. Dodatkowo organ rentowy wskazał, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia, bowiem na podstawie przepisu art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr.257, poz.1726) był zobowiązany do zawieszenia wypłaty

emerytury. Obowiązek organu rentowego wypłaty świadczeń powstał dopiero w wyniku wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w dniu 20.06.2013r. Wskazany wyrok wpłynął do ZUS w dniu 25.06.2013r., a wypłata wyrównania została zrealizowana w terminie określonym w przepisie art. 118 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Dnia 29.05.2009 r. A. G. złożyła wniosek o emeryturę. Decyzją z 15.06.2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał jej emeryturę od 1.05.2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 04.10.2011 r. wstrzymał wypłatę emerytury A. G. od 1.10.2011 r., powołując się na art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726). W uzasadnieniu organ wskazał, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Odwołanie od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży- Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 22 listopada 2011 r., w sprawie III U 1179/11. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2012 r., sygn. akt III AUa 1715/11 oddalił apelację A. G.. W dniu 10.12.2012 r. A. G. złożyła skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży z 22 listopada 2011 r., sygn. akt III U 1179/11 oraz wniosła o uchylenie decyzji ZUS zawieszającej prawo do świadczenia emerytalnego. Ponadto wniosła o zasądzenie odsetek za opóźnienie. Wyrokiem z 20 czerwca 2013 r., sygn. akt III AUa 19/13 Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wznowił postępowanie w sprawie III AUa 1715/11 zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2012 r. oraz zmienił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2012 r. oraz wyrok Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 22 listopada 2011 r. i poprzedzającą go decyzję (...) Oddział w B. z dnia 4 października 2011 r. w ten sposób, że wznowił wypłatę emerytury odwołującej od dnia 1 października 2011 r. Jednocześnie Sąd przekazał do rozpoznania organowi rentowemu wniosek odwołującej zawarty w skardze o wznowienie postępowania o przyznanie odsetek za opóźnienie za okres wstrzymania emerytury. Zaskarżoną decyzją z dnia 19.08.2013 r. organ rentowy wznowił wypłatę emerytury należnej A. G. za okres od 01.10.2011 r. do 31.08.2013 r., odmawiając jednocześnie wypłaty odsetek od należnej kwoty. Zdaniem Sądu Okręgowego, stanowisko organu rentowego w przedmiocie odmowy prawa do wypłaty odsetek jest zasadne. Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych zostało uregulowane w art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.). Zgodnie z powyższą regulacją, w przypadku gdy ZUS - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności. Natomiast zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Z treści ust. 2 cytowanego przepisu wynika, że jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. W ust. 4 przepisu zaznaczono natomiast, że przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5, w którym wskazano, że wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni. Z wszystkich przytoczonych wyżej przepisów jednoznacznie wynika, iż odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w sytuacji gdy organ rentowy z naruszeniem prawa odmówił przyznania świadczenia lub gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem

okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, nalicza się od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą żądanie wniosku. Przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w prawidłowym ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego. Nie ulega wątpliwości, że przewidziane w art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy systemowej wyłączenie obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek nie jest zależne od wykazania, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia. Zawarte w tym przepisie określenie: "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jest zbliżone znaczeniowo do używanego w przepisach prawa określenia: "przyczyn niezależnych od organu", co oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 147). Odnosząc treść powołanych wyżej przepisów do stanu faktycznego niniejszej sprawy Sąd orzekający stwierdził, iż brak jest w analizowanym postępowaniu podstaw do uznania, iż organ rentowy wydając decyzję z 4.10.2011 r., na mocy której wstrzymał A. G. dalszą wypłatę emerytury z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez odwołującą dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa. Organ rentowy wydał bowiem przedmiotową decyzję na podstawie obowiązujących w tym czasie przepisów prawa, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który to przepis upoważniał organ rentowy do zawieszenia wypłaty emerytury w związku z kontynuowaniem przez ubezpieczoną zatrudnienia, bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do tego świadczenia. Niezgodność z Konstytucją przepisu art. 103a ustawy emerytalnej w odniesieniu do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2012 r. - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy została stwierdzona przez Trybunał Konstytucyjny dopiero w listopadzie 2012 r., a zatem dopiero po opublikowaniu przedmiotowego wyroku można było stwierdzić, iż decyzja z 4 października 2011 r. w części w jakiej zawiesiła odwołującą prawo do świadczenia emerytalnego od dnia 1 października 2011 r. jest niezgodna z prawem. Z tym, że stwierdzenie to powinno nastąpić w odpowiednim trybie. Mogło to nastąpić z urzędu na skutek wniosku o wznowienie wypłaty jeżeli – co wynika z art. 135 ust. 2 ustawy emerytalnej, a właściwą drogą było wznowienie postępowania. Do czasu skutecznego wzruszenia wyroku Sądu Okręgowego w Łomży i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku decyzja wstrzymująca wypłatę świadczenia istniała jako decyzja prawomocna, a zatem korzystająca z domniemania zgodności z prawem. W konsekwencji do czasu wznowienia postępowania i prawomocnej zmiany decyzji o zawieszeniu wypłaty organ rentowy nie ponosił winy w opóźnionej wypłacie emerytury. Tym samym uznać należało, że ostatnią okolicznością umożliwiającą organowi rentowemu wydanie decyzji zgodnej z wnioskiem ubezpieczonej w rozumieniu art. 118 ust. 1 a ustawy emerytalnej, w analizowanym przypadku był, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 czerwca 2013 r., III AUa 19/13 wydany w związku z ww. orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. Takie stanowisko powoduje, że zastosowanie ma art. 118 ust. 1, 4 i 5 ustawy emerytalnej. Prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego wpłynął do ZUS 5.07.2013 r. (k. 196 akt ZUS). Zatem decyzję wykonującą ten wyrok organ rentowy powinien wydać w ciągu 30 dni (do 5.08.2013 r.), z tym, że wypłata świadczenia powinna nastąpić w najbliższym terminie płatności przypadającym po tej dacie czyli 15.08.2013 r. Z akt ZUS wynika, że wypłata nastąpiła 14.08. (...). (k. 229 akt ZUS).

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k. p. c. orzeczono jak w wyroku.